

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

АРТ-ТЕХНІКИ АКТИВІЗАЦІЇ ВНУТРІШНІХ РЕСУРСІВ ЛЮДИНИ

підготовки магістр
галузь знань: 05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність: 053 Психологія
освітньо-професійна програма: Психологія

Силабус вибіркового освітнього компонента «**Арт-техніки активізації внутрішніх ресурсів людини**» для магістрів галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності: 053 Психологія, освітньої програми Психологія.

Розробники: Розмирська Юлія Анатоліївна, кандидат психологічних, доцент кафедри педагогічної та вікової психології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Вірна Ж. П.

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології протокол № 1 від 16 січня 2024 р.

Завідувач кафедри:

проф. Гошовський Я. О.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма		
Кількість годин 120 / кредитів – 4	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма: Психологія Освітній ступінь: магістр	нормативна
ІНДЗ: є		Рік навчання: 1-ший
		Семестр 1-ший
		Лекції: 10
		Практичні, семінарські: 14
		Лабораторні заняття: -
		Консультацій: 8
		Самостійна робота: 88
		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Розмирська Юлія Анатоліївна

Кандидат психологічних наук

Доцент кафедри педагогічної та вікової психології

+380963832031,

rozmyrska.yuliia@vnu.edu.ua,

Якщо здобувач освіти потребує консультацій, то час їх проведення узгоджується заздалегідь з викладачем.

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу

Програма освітнього компонента «Арт-техніки активізації внутрішніх ресурсів людини» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальністю 053 психологія; практична психологія освітнього ступеня «магістр» та є вибірковою дисципліною.

Програма освітнього компонента спрямована на ознайомлення здобувачів освіти з арт-терапевтичними технологіями, спрямованими на реабілітацію, різні форми творчої діяльності, що мають психотерапевтичне та психофілактичне значення.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компоненту є вивчення прикладних технік застосування арт-терапії; засвоєння здобувачами освіти принципів надання

психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набуття належної психотерапевтичної ерудиції; ознайомлення з терапевтичним потенціалом зображувального та театрального мистецтва.

Основними завданнями дисципліни є:

- вивчення практичних аспектів арт-терапії;
- диференціація діагностичних та корекційних можливостей терапії зображувальною та театральною діяльністю;
- дослідження перспектив та обмежень даного напрямку.

Методи, які використовуються для вивчення вибіркової дисципліни спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький, інтерактивний. Впродовж курсу здобувачі освіти також засвоюють такі **soft skills** як навички комунікації, гнучкість, логічне мислення, емоційний інтелект, вміння концентруватися, тайм-менеджмент.

3. Результати навчання (компетентності)

загальні компетенції:	
ЗК 1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 5.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК 6.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК 7.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
спеціальні компетенції:	
СК 4.	Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
СК 5.	Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
СК 6.	Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
СК 10.	Здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.
СК 11.	Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

програмовані результати навчання (ПНР):	
ПРН 1.	Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
ПРН 5.	Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
ПРН 7.	Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
ПРН 8.	Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
ПРН 9.	Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності
ПРН 12.	Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

4. Структура освітнього компонент

Форма роботи і контролю залежить від теми і способу організації заняття: переважно це усна відповідь та/або робота в малих групах. Максимально оцінюється робота здобувача освіти, коли він в повному обсязі володіє матеріалом по темі заняття, вільно, аргументовано та всебічно розкриває зміст питань.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	У тому числі					
		Лекц.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Форма контролю
Тема 1. «Теоретичні та прикладні аспекти вивчення курсу».	16	1	2	-	1	12	14 УВ/Р
Тема 2. «Поняття «ресурсу» в психології, внутрішні ресурси особистості».	16	1	2	-	1	12	14 УВ/Р
Тема 3. «Історія арт-терапевтичного підходу в психології».	16	1	2	-	1	12	14 УВ/Р

Тема 4. «Види арт-терапевтичних практик».	16	1	2	-	1	12	14 РМГ
Тема 5. «Психокорекційний вплив засобами мистецтва»	18	2	2	-	2	12	14 РМГ
Тема 6. «Арт-техніки в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами».	19	2	2		1	14	15 УВ/Р
Тема 7. «Використання арт-технік в роботі з сім'ями».	19	2	2	-	1	14	15 УВ/Р
Залік							100
Разом усього	120	10	14	-	8	88	100

Примітки: *Форми роботи і контролю**: УВ – усна відповідь, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Усі заняття здобувач освіти відвідує згідного розкладу навчального процесу. У випадку, коли здобувач освіти має дозвіл на вільне відвідування, лекційний матеріал він може опрацьовувати самостійно відповідно до «Положення про індивідуальний план студента» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022-Induvid_navj_plan_stud.pdf).

Оцінювання відбувається згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Коли ж здобувач освіти, з певних об'єктивних причин, не зміг бути присутнім на практичних заняттях, він може їх відпрацювати під час індивідуальних занять відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC.%D0%9B.%D0%A3.%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf), та «Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті з використання елементів дуальної форми здобуття освіти» (<https://ed.vnu.edu.ua/wp->

[content/uploads/2023/09/2023_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2i%D1%82%D1%83_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf](https://ra.vnu.edu.ua/content/uploads/2023/09/2023_%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%B4%D1%83%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D1%83_%D0%BE%D1%81%D0%B2i%D1%82%D1%83_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf)).

Політика щодо академічної доброчесності регулюється відповідним Кодексом Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/). Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із текстовими запозиченнями не більше 25%.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Університету.

В разі незгоди здобувача освіти з оцінюванням, чи у випадку інших конфліктних ситуацій сторони керуються «Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_poriadok_vyrishennia_konfliktnykh_sytuatsii.pdf).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль за освітній компонент «Арт-техніки активізації внутрішніх ресурсів людини» передбачає складання заліку.

Для зарахування заліку здійснюється оцінка засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу на підставі результатів виконання аудиторної роботи під час практичних занять протягом семестру (модульні контрольні роботи не плануються, не проводяться).

Залік зараховується за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку здійснюється запис у відомість суми поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100 балів.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

V. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ПЕРЕСКЛАДАННЯ ЗАЛІКУ

1. Поняття арт-терапії в психологічній науці.
2. Історія розвитку арт-технік.
3. Переваги арт-технік в порівнянні з вербальними формами психокорекційної роботи.
4. Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії.
5. Особливості етапу формування психокорекційних відносин і початку творчої діяльності.
6. Особливості етапу зміцнення і розвитку психокорекційних відносин і продуктивної творчої діяльності.
7. Завершальний етап (термінація) в роботі з арт-техніками.
8. Обговорення з клієнтами цілей, характеру і умов роботи із застосуванням арт-технік.
9. Види індивідуальної психокорекційної роботи.
10. Особливості групових арт-технік.
11. Внутрішньогрупові комунікативні процеси і відносини в групі, яка працює з арт-техніками.
12. Етапи групової роботи із застосуванням арт-технік.
13. Форми групової роботи із застосуванням арт-технік.
14. Використання формалізованого бланку в арт-корекційній роботі.
15. Використання розгорнутого опису за схемою в груповій арт-корекційній роботі.
16. Хронограма групової роботи з арт-техніками.
17. Методи оцінки психокорекційного впливу арт-технік.
18. Арт-техніки в роботі з дітьми, що мають когнітивні, поведінкові та емоційні розлади.

19. Арт-техніки в роботі з дітьми, що мають фізичні вади.
20. Психоаналітичний підхід в арт-техніках.
21. Аналіз символіки в арт-техніках.
22. Особливості проведення вправ з кольорами.
23. Арт-техніки роботи з природними та синтетичними матеріалами.
24. Арт-терапевтична робота з тканиною.
25. Створення колажів у арт-терапевтичній роботі.
26. Арт-техніки у формуванні практичних навичок у пізнанні оточуючого світу.
27. Арт-техніки у пізнанні життєвої перспективи особистості.
28. Арт-техніки у психокорекційній роботі з конфліктами.
29. Арт-техніки у психокорекційній роботі з емоційною сферою особистості.
30. Використання театральних елементів в арт-техніках.
31. Використання арт-технік в практиці казкотерапії.

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Левченко Є. М., Полторак Л. Ю. Особливості розвитку арт-терапії як методу діяльності в період ХХ та ХХІ ст. *Студентські наукові студії: молодіжний науковий журнал* 18(62) ЧНУ ім. Петра Могили, 2016. С. 48–50.
2. Полторак Л.Ю. Арт-терапія в соціальній роботі : навч. посібник. Херсон: ФОП Грінь Д. С., 2014. 152 с.
3. Сорока О. В. Арт-терапія: теорія і практика : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль : Астон, 2014. 196 с.
4. Щербіна, В., & Васильєва, О. Доцільність використання арт-терапії при психологічній допомозі дітям у кризових станах. *Матеріали конференцій МНЛ* (19 січня 2024 р., м. Харків), 2024. С. 366-369.

Інтернет-ресурси

5. Василюк, Фурман, В. В., Цибулько, І. О., & Канюка, І. О. (2016). Психологічні арт-техніки. <https://core.ac.uk/download/pdf/78040671.pdf>
6. Поспелова, І. Д., & Поспелова, І. Д. (2018). Психокорекція ПТСР у учасників чи свідків бойових дій підліткового віку. <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7798/1/Pospelova%20Iryna%20Donatasivna%202018.pdf>
7. Solarski, C., Gbanga, S., & Art, V. G. The Psychology of Lines, Shapes, and Volumes. <http://www.masterlist2000.com/teaching/MAGD220/documents/Gamasutra%20-%20The%20Aesthetics%20of%20Game%20Art%20and%20Game%20Design.pdf>

8. Heller, M. A., & Ballesteros, S. (Eds.). (2006). *Touch and blindness: Psychology and neuroscience*. Psychology Press.
https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=afR5AgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=art-techniques+in+psychology&ots=B2xV9zKkj4&sig=JBHCevMKPrN9SK6At1wXxQCzkUw&redir_esc=y#v=onepage&q=art-techniques%20in%20psychology&f=false
9. Ciapa, G. C. (2015). SELF-DEFENSE-PHYSICAL AND PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN MILITARY MODERN CONFLICTS. In *International Scientific Conference "Strategies XXI"* (Vol. 3, p. 296). "Carol I" National Defence University.
<https://www.proquest.com/openview/ab807054632b696c82b8491742a3f915/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026346>